

Stemmen met de portemonnee? Gemeentelijk begrotingsbeleid en verkiezingsresultaten*

ONDER EMBARGO TOT ZATERDAGOCHTEND 14 OKTOBER

Door Stijn Baert,ⁱ Herman Matthijsⁱⁱ en Ilse Verdievelⁱⁱⁱ

Abstract

In deze korte persbriefing rapporteren we de aanpak en resultaten van onderzoek naar de impact van gemeentelijk begrotingsbeleid op de resultaten van meerderheidspartijen bij de volgende verkiezingen. In dit onderzoek dragen bij tot de wetenschappelijke literatuur door de invloed van belastingen, uitgaven en schulden samen te bestuderen. Op basis van data voor Vlaanderen tussen 1994 en 2012 vinden we geen enkele significante samenhang tussen deze variabelen en de gerealiseerde verkiezingsresultaten.

Sleutelwoorden: begrotingsbeleid; gemeenteraadsverkiezingen; yardstick voting; politieke economie.

JEL-codes: D72; E62; H71; H72; P48; R50.

ⁱ **Corresponderend auteur.** Universiteit Gent, Universiteit Antwerpen, Université catholique de Louvain, IZA, GLO en IMISCOE. 003292643481. Stijn.Baert@UGent.be. <http://users.UGent.be/~sbaert>.

ⁱⁱ Universiteit Gent en Vrije Universiteit Brussel.

ⁱⁱⁱ Universiteit Gent.

1. Introductie

Verschillende bijdragen tot het veld van de politieke economie hebben de afgelopen decennia gefocust op de associatie tussen budgettair beleid en verkiezingsresultaten op gemeentelijk niveau. Tabel 1 geeft aan dat de resultaten van dit onderzoek verschillende richtingen uitgaan. Zo vonden Bosch en Sollé-Olé (2007) en Veiga en Veiga (2007) dat in Portugal en Spanje zittende meerderheden bestraft worden bij de volgende gemeenteraadsverkiezingen voor verhoogde belastingen en beloond worden voor bijkomende investeringsuitgaven. Van Malderen en Gérard (2013) daarentegen vonden geen enkel verband tussen de hoogte van of evolutie in de inkomens- of eigendomsbelastingen en verkiezingsuitslagen op gemeentelijk vlak in Wallonië. Recente studies brengen ook zogenaamd ‘yardstick voting’, i.e. het effect van het begrotingsbeleid in de buurgemeenten, in rekening. De *a priori* verwachting van dit soort onderzoek is dat kiezers hun eigen gemeentebestuur bestraffen bij een (relatief) gunstiger beleid in de buurgemeenten. Bosch en Sollé-Olé (2007) en Dubois en Paty (2010) bevestigden deze verwachting voor Spanje en Frankrijk. Zij vonden zowel evidentie voor een negatieve impact van hogere belastingen binnen de eigen gemeente als een positieve impact voor hogere belastingen in de buurgemeenten op het verkiezingsresultaat van de zittende meerderheid (van de eigen gemeente).

< Tabel 1 hier invoegen >

Alle voornoemde studies focussen op bepaalde facetten van het gemeentelijk budgettair beleid, daarbij andere facetten negerend. Beleid inzake gemeentelijke inkomsten en uitgaven (en de schuldgraad als hun resultante) is echter nauw met elkaar verbonden. Men kan ook verwachten dat verhoogde belastingen minder bestraft worden wanneer zij leiden tot populaire investeringen of een verlaging van de schuldgraad. Zodoende lijkt het gezamenlijk in rekening brengen van deze verschillende factoren bij het bestuderen van de associatie tussen budgettair beleid en verkiezingsuitslagen op gemeentelijk vlak noodzakelijk.¹

---

¹ In econometrische termen kan het niet gezamenlijk bestuderen van de verschillende facetten van het begrotingsbeleid aanleiding geven tot een ‘omitted variable bias’ (i.e. vertekening van de onderzoeksresultaten)

In deze studie dragen we bij tot deze literatuur door het effect van de evolutie van de gemeentelijke belastingen, uitgaven en schulden over een legislatuur op de volgende verkiezingsuitslag voor de meerderheidspartijen gezamenlijk te bestuderen. We presenteren daartoe zowel schattingen die controleren voor vaste effecten op het gemeentelijk niveau als van instrumentele variabeleschattingen.

2. Methode

2.1 Model

In onze econometrische analyses bouwen we op het model van Revelli (2002) en Vermeir en Heyndels (2006). Meer bepaald wordt de volgende kiesfunctie geschat:

$$V_{it}^{[t-1,t]} = \alpha V_{it-1}^{[t-1,t]} + \beta F_{it} + \gamma \sum_{j=1}^n w_{ij} F_{jt} + \delta X_{it} + \mu Y_t + \pi P_{it} + \varepsilon_{it}. \quad (A)$$

De afhankelijke variabele in deze uitdrukking, $V_{it}^{[t-1,t]}$, staat voor het stemmenpercentage dat de zittende meerderheid (*ergo*, alle meerderheidspartijen samen) in gemeente i haalt in jaar t , i.e. de verkiezingen volgende op hun beleidstermijn $[t-1, t]$. $V_{it-1}^{[t-1,t]}$ is het stemmenpercentage van dezelfde partijen tijdens de vorige gemeenteraadsverkiezingen. F_{it} is de cruciale vector van variabelen die (de evolutie in) het budgettair beleid op het einde van de beleidstermijn capteren. $\sum_{j=1}^n w_{ij} F_{jt}$ stelt het gemiddelde van diezelfde variabelen in de aangrenzende gemeenten voor.² X_{it} , Y_t en P_{it} zijn vectoren van controlevariabelen: (economische en politieke) gemeentekenners, jaar-indicatoren en partij-jaar-indicatoren, respectievelijk. α , β , γ , δ , μ en π zijn de respectievelijke te schatten (vectoren van) coëfficiënten. ε_{it} is de storingsterm. In een eerste benadering wordt uitdrukking (A) geschat via een lineaire regressie.

Om te controleren voor verdere determinanten van onze afhankelijke variabele die niet

---

door het niet controleren van variabelen die zowel verband houden met de te verklaren als met de verklarende variabelen).

² w_{ij} is gelijk aan 1 gedeeld door het aantal aangrenzende gemeenten indien i en j aangrenzende gemeenten zijn en 0 anders. Voor meer informatie omtrent de keuze voor dit ongewogen gemiddelde, verwijzen we naar Vermeir en Heyndels (2006).

waar te nemen zijn in onze onderzoeksdata (en *ipso facto* voor hun endogeniteit), volgen we twee hoofdstrategieën. In een eerste strategie voeren we lineaire regressies uit waarbij we controleren voor vaste effecten op het gemeenteniveau. Met deze benadering zuiveren we uit voor alle niet-waargenomen drijvers van verkiezingsuitslagen die zich op het gemeenteniveau bevinden en tijdsconstant zijn.³ In een tweede strategie voeren we instrumentschattingen uit. Daarbij worden in een eerste stap F_{it} en $\sum_{j=1}^n w_{ij} F_{jt}$ voorspeld aan de hand van een aantal instrumenten, i.e. variabelen waarvan verondersteld wordt dat ze een direct effect hebben op deze begrotingsvariabelen maar geen rechtstreeks effect op $V_{it}^{[t-1,t]}$ (na controle van de andere opgenomen variabelen). In een tweede stap wordt het stemmenpercentage van de zittende meerderheid dan niet geresseerd op de werkelijke begrotingsvariabelen maar op de via de instrumenten voorspelde waarden.⁴

2.2 Data

De kiesfunctie in (A) werd geschat voor de gemeenteraadsverkiezingen in Vlaanderen in 2000, 2006 en 2012. Tabel 2 beschrijft de belangrijkste opgenomen variabelen. Deze variabelen werden samengevoegd op basis van verschillende bronnen, i.e. het Agentschap Binnenlands Bestuur van de Vlaamse Overheid, de Studiedienst van de Vlaamse Regering, de Verkiezingsdatabase van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken en de Algemene Directie Statistiek van de Federale Overheidsdienst Economie.

< Tabel 2 hier invoegen >

Niet alle meerderheidspartijen kwamen in 2000, 2006 en 2012 onder dezelfde vorm op bij de verkiezingen volgend op hun beleidstermijn. Sommige vormden een nieuw kartel en

---

³ Het controleren voor vaste effecten samen met een vertraagde afhankelijke variabele kan leiden tot vertekening die beschreven wordt in Arellano en Bond (1991). Hun oplossing voor dit probleem is, zoals ook beschreven in Vermeir en Heyndels (2016), echter enkel toepasbaar indien er geen sprake is van seriële autocorrelatie, i.e. correlatie tussen de storingstermen voor de uitslagen voor eenzelfde gemeente over verschillende verkiezingen, wat moeilijk hard te maken valt. De lezer dient er zich echter van bewust te zijn dat $V_{it-1}^{[t-1,t]}$ geen vertraagde afhankelijke variabele is in strikte zin. Meer concreet is deze variabele enkel een echte vertraagde afhankelijke variabele indien de huidige coalitie uit dezelfde partijen bestaat als de vorige (Vermeir en Heyndels, 2016).

⁴ Deze laatste strategie heeft als voordeel dat ze ook controleert voor ruimtelijke autocorrelatie, i.e. een correlatie tussen de storingstermen voor de uitslagen van aangrenzende gemeenten (Bosch & Solé-Ollé, 2006; Revelli, 2002; Vermeir en Heyndels, 2006).

anderen splitsten zich op. Net als Vermeir en Heyndels (2006) kiezen we er dan ook voor om de verkiezingsuitslagen in dergelijke situaties niet te analyseren. Dit zorgt voor een vermindering van het theoretisch aantal observaties van 921 (i.e. drie uitslagen in 307 gemeenten) naar 580.

In onze analyses focussen we op zes variabelen inzake gemeentelijk begrotingsbeleid. Vooreerst capteren we twee belastingsvariabelen, i.e. de aanvullende personenbelasting (APB) en de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV). De APB maakte in 2000, 2006 en 2012 gemiddeld ongeveer 33% van de totale belastingontvangsten van de Vlaamse gemeenten uit (VVSG, 2014). Zoals de naam van de belasting reeds aangeeft, is de APB een aanvullende belasting, wat betekent dat ze bovenop een reeds bestaande belasting geheven wordt (Ysebaert en Asselberghs, 2014). De bestaande belasting is in dit geval de jaarlijkse personenbelasting die de federale overheid heft op het inkomen van particulieren (VVSG, 2014). Concreet voegt de gemeente een bijkomende heffing toe aan deze basisbelasting in de vorm van een percentage waarvan ze de grootte zelf mag bepalen.⁵ De belasting wordt geïnd door de federale overheid die dan later het aandeel dat bestemd is voor de gemeente doorstort naar de gemeente in kwestie. De APB maakte in 2000, 2006 en 2012 gemiddeld ongeveer 49% van de totale belastingontvangsten van de Vlaamse gemeenten uit (VVSG, 2014). Elke belastingplichtige die onroerende goederen (in hoofdzaak gronden en huizen) bezit, is OOV verschuldigd aan de gemeente. Voor deze belasting voegt de gemeente een bijkomende heffing ('opcentiemen') toe aan de algemene onroerende voorheffing die het Vlaams Gewest int op basis van het vastgelegde kadastraal inkomen van onroerende goederen. Deze opcentiemen worden nadien doorgestort naar de gemeenten (VVSG, 2014).⁶

---

⁵ Wanneer de gemeenteraad bijvoorbeeld een aanslagvoet van 7% vastlegt, moet de belastingplichtige €7 afdragen aan de gemeente bovenop elke €100 die hij betaalt voor de personenbelasting.

⁶ Aan de hand van het volgende voorbeeld verduidelijken we de berekening van het OOV-tarief (VVSG, 2014). De basis voor de berekening van de onroerende voorheffing is het geïndexeerd kadastraal inkomen van een woning. Veronderstel dat dit geïndexeerd kadastraal inkomen €1000 bedraagt en de gemeente hanteert een tarief van 1300 opcentiemen. In een eerste stap wordt het aandeel voor het Vlaams Gewest berekend, dit is een vast tarief dat 2,5% bedraagt van het geïndexeerd kadastraal inkomen. In ons voorbeeld gaat er dus €25 naar het Vlaams gewest. Nadien vermenigvuldigt men dit bedrag met een honderdste van het OOV-tarief (i.e. €25·13) en dat is het bedrag dat ontvangen wordt door de gemeente. In ons voorbeeld komt dit neer op €325 per belastingplichtige (VVSG, 2014).

Verder nemen we de totale uitgaven, investeringsuitgaven en personeelsuitgaven (in de eigen gemeente en in de buurgemeenten) op in bepaalde regressieanalyses. Deze worden allen uitgedrukt in euro, per jaar (i.e. het verkiezingsjaar) en per inwoner. Ten slotte bekijken we het effect van de (langetermijn)resultante van de inkomsten en uitgaven, i.e. de schuld.

Als instrumentvariabelen voor de voornoemde begrotingsvariabelen gebruiken we, in lijn met Vermeir en Heyndels (2006), de oppervlakte, het aantal inwoners en de fractie jongeren tegenover ouderen (in de gemeente respectievelijk de buurgemeenten).⁷ Gegeven dit beperkte aantal instrumenten (en de substantiële correlatie tussen de begrotingsvariabelen) nemen we in de verschillende analyses maximum drie begrotingsvariabelen tegelijk op. In de geest van de primaire aandacht in de literatuur voor het effect van belastinguitkomsten, nemen we telkens APB en OOV als onafhankelijke variabelen op. In het basismodel, waarvoor de resultaten gepresenteerd worden in Tabel 3, zijn dit de enige begrotingsvariabelen. In vier uitbreidingsmodellen, waarvoor de belangrijkste coëfficiënten gegeven zijn in Tabel 4, combineren we APB en OOV met een andere begrotingsvariabele.

Verdere gemeentekennmerken die, opnieuw in lijn met Vermeir en Heyndels (2006), worden opgenomen in alle analyses, zijn het aantal meerderheidspartijen (politieke controlevariabele) en het inkomen per capita (economische controlevariabele). Qua jaar-indicatoren en partij-jaar-indicatoren wordt uitgezuiverd voor de gemiddelde achteruit- of vooruitgang van zittende meerderheden in 2006 en 2012 (met 2000 als referentiejaar) en voor het gemiddelde stemmenpercentage van gemeenten waar Open VLD, N-VA, CD&V, sp.a of Groen in de meerderheid zaten,⁸ in interactie met het verkiezingsjaar (met N-VA in het Schepencollege in 2006 als referentie) – op die manier controleren we voor de nationale populariteit van deze partijen over de jaren.

---

⁷ Voor een bespreking van de geldigheid van deze instrumenten verwijzen we naar Bosch & Solé-Ollé (2006), Revelli (2002) en Vermeir en Heyndels (2006).

⁸ Onder hun toen geldende namen.

3. Resultaten

De resultaten in Tabel 3 en Tabel 4 zijn eenduidig. Van zodra gecorrigeerd wordt voor vaste effecten op gemeentelijk niveau of exogene variatie in de besproken instrumenten geëxploiteerd wordt, wordt geen significante associatie gevonden tussen de besproken zes begrotingsvariabelen en het stemmenpercentage voor de partijen van de zittende meerderheid. Onze resultaten liggen dus erg in lijn met wat Van Malderen en Gérard (2013) voor de naburige regio Wallonië vonden.

< Tabel 3 hier invoegen >

< Tabel 4 hier invoegen >

In tweede orde valt op dat meerderheidspartijen binnen ruimere coalities het bij volgende verkiezingen in Vlaanderen in 2000, 2006 en 2012 gemiddeld beter deden dan meerderheidspartijen binnen coalities bestaande uit minder partijen.

Verschillende robuustheidsanalyses werden uitgevoerd. Zo werden, in navolging van sommige artikels vermeld in Tabel 1, de begrotingsvariabelen ook in evolutie, i.e. mate van toename over de legislatuur in plaats van hoogte op het einde van de legislatuur, ingebracht. Ook andere combinaties van begrotingsvariabelen dan degene gepresenteerd in Tabel 4 werden uitgetoet. Al deze oefeningen bevestigden onze algemene observatie van geen significante samenhang tussen het gemeentelijk begrotingsbeleid en het stemmenpercentage van de meerderheidspartijen.

4. Discussie

Dat de Vlaming het financieel beleid van zijn gemeente niet lijkt mee te nemen in het stemhokje strookt met bepaalde (anekdotische) observaties. Daar waar budgettaire kwesties vaak een punt zijn van politieke twist en campagne bij verkiezingen op een hoger (i.e. regionaal, federaal en Europees) niveau, lijkt het budgettair beleid veel minder een item bij gemeenteraadsverkiezingen.

Een andere mogelijke verklaring is dat het voor de Vlaming mogelijk niet duidelijk is wat precies tot de inkomsten en uitgaven van de gemeenten behoort. Zo worden, zoals vermeld, de opcentiemen op de onroerende voorheffing en de aanvullende personenbelasting niet rechtstreeks door de gemeente gevorderd, maar door het Vlaams Gewest en de federale overheid, respectievelijk, waarna ze worden doorgestort. Ten slotte zijn de verschillende begrotingsvariabelen duidelijk communicerende vaten: lagere belastingen gaan vaak samen met lagere uitgaven (en omgekeerd). Mogelijk doorziet de Vlaming dit proces van geven en nemen zodat de verschillende begrotingsvariabelen geen (onafhankelijk) effect hebben.

Referenties

Bosch, N., en Solé-Ollé, A. (2007). Yardstick competition and the political costs of raising taxes: An empirical analysis of Spanish municipalities. *International Tax and Public Finance*, 14(1), 71-92.

Brender, A. (2003). The effect of fiscal performance on local government election results in Israel: 1989–1998. *Journal of Public Economics*, 87(9), 2187-2205.

Drazen, A., en Eslava, M. (2010). Electoral manipulation via voter-friendly spending: Theory and evidence. *Journal of Development Economics*, 92(1), 39-52.

Dubois, E., en Paty, S. (2010). Yardstick competition: which neighbours matter?. *The Annals of Regional Science*, 44(3), 433-452.

Revelli, F. (2002). Local taxes, national politics and spatial interactions in English district election results. *European Journal of Political Economy*, 18, 281–299.

Van Malderen, L., en Gerard, M. (2013). Testing yardstick competition through a vote-function: evidence from the Walloon municipalities. *Economics and Business Letters*, 2(4), 206-214.

Veiga, L. G., en Veiga, F. J. (2007). Does opportunism pay off?. *Economics Letters*, 96(2), 177-182.

Vermeir, J., en Heyndels, B. (2006). Tax policy and yardstick voting in Flemish municipal elections. *Applied Economics*, 38(19), 2285-2298.

VVSG (2014). Aanvullende belastingen. URL: http://www.vvsg.be/Werking_Organisatie/

Financien/aanvullende_belastingen/Pages/default.aspx

Ysebaert, C., en Asselberghs, L. (2014). Gemeentelijk Zakboekje Beleid. Mechelen:
Wolters Kluwer Belgium.

Tabel 1. Literatuuroverzicht

Studie	Data	Analysemethode	Bestudeerde elementen begrotingsbeleid (effect op stemmenpercentage meerderheidspartijen volgende verkiezingen)
Bosch en Sollé-Olé (2007)	Spanje, 1991—2003	2SLS	Evolutie eigendomsbelastingen (-), evolutie eigendomsbelastingen in buurgemeenten (+)
Brender (2003)	Israël, 1983—1998	Logistische regressie	Schulden (0)
Drazen en Elslava (2010)	Colombia, 1987—2002	FE	Investeringsuitgaven (+), begrotingstekorten (-)
Dubois en Paty (2010)	Frankrijk, 1989—2001	2SLS	Eigendomsbelastingen (-), eigendomsbelastingen in (gelijkaardige) buurgemeenten (+)
Van Malderen en Gérard (2013)	Wallonië, 2006—2012	2SLS	(Evolutie) inkomstenbelastingen (0), (evolutie) eigendomsbelastingen (0), (Evolutie) inkomstenbelastingen in buurgemeenten (0), (evolutie) eigendomsbelastingen in buurgemeenten (0)
Veiga en Veiga (2007)	Portugal, 1979—2001	FE	Investeringsuitgaven (in verkiezingsjaren) (+)
Vermeir en Heyndels (2013)	Vlaanderen, 1982—2000	FE/2SLS	Inkomstenbelastingen (0/-), eigendomsbelastingen (0/-), uitgaven (0), inkomstenbelastingen in buurgemeenten (0/+), eigendomsbelastingen in buurgemeenten (0), uitgaven in buurgemeenten (0)

Noten. In kolom (3) staat OLS voor “ordinary least squares” (lineaire regressie), FE voor “fixed effects” (lineaire regressie met vaste effecten op het gemeenteniveau of, in Drazen en Elslava (2010), op het partij-staat-niveau) en 2SLS voor “two-stage least squares” (instrumentschattingen). In kolom (4) geeft een ‘-’ (‘0’) (‘+’) een negatieve (neutrale) ((positieve)) associatie met het stemmenpercentage van de meerderheidspartijen aan. Een combinatie van voorgaande symbolen wijst op verschillende resultaten voor verschillende analysemethoden.

Tabel 2. Databeschrijving

Variabele	Beschrijving	Bron	Gemiddelde	Standaardafwijking
Stemmenpercentage meerderheidspartijen	Totaal stemmenpercentage zittende meerderheid bij verkiezingen in 2000, 2006 en 2012	Verkiezingsdatabase Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken	55.373	12.215
APB	Aanvullende personenbelasting, i.e. heffing op personenbelastingen geïnd door federale overheid (percentage)	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	6.970	1.026
OOV	Opcentiemen op de onroerende voorheffing, i.e. heffing op onroerende voorheffing geïnd door Vlaams gewest	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	1229.400	13.333
Totale uitgaven	Totale uitgaven per inwoner (per jaar, euro)	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	1207.369	410.216
Investerings	Investerings per inwoner (per jaar, euro)	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	226.335	143.054
Personeelskost	Personeelskost per inwoner (per jaar, euro)	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	358.855	127.215
Schuld	Schulden per inwoner (euro)	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	1054.816	558.794
Aantal meerderheidspartijen	Aantal partijen in zittende meerderheid	Verkiezingsdatabase Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken	1.584	0.629
Inkomen per inwoner	Inkomen per inwoner (per jaar, euro)	Algemene Directie Statistiek (Federale Overheidsdienst Economie)	40444.090	9765.154
Oppervlakte	Oppervlakte gemeente (hectare)	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	4334.759	2563.561
Inwoners	Aantal inwoners in gemeente	Agentschap Binnenlands Bestuur (Vlaamse Overheid)	15837.290	11786.640
Fractie jongeren tegenover ouderen	Verhouding aantal personen in leeftijdsklasse 0—17 jaar en aantal personen in leeftijdsklasse 65 jaar en meer	Studiedienst van de Vlaamse Regering	1.212	0.269

Tabel 3. Basismodel: volledige regressieresultaten

Schattingmethode	(1)	(2)	(3)
	OLS	FE	2SLS
Afhankelijke variabele	Stemmenpercentage meerderheidspartijen		
APB	-0.305 [0.75]	-0.977 [0.98]	0.725 [0.38]
OOV	0.001 [0.41]	0.001 [0.23]	-0.014 [1.16]
APB naburige gemeenten	-0.570 [0.66]	-0.416 [0.18]	6.814 [1.28]
OOV naburige gemeenten	0.007** [2.83]	0.004 [0.42]	0.022 [1.71]
Stemmenpercentage meerderheid vorige verkiezingen	0.781** [17.96]	0.280** [3.88]	0.721** [13.32]
Aantal meerderheidspartijen	1.38 [1.43]	5.705** [2.96]	2.923* [2.24]
Inkomen per inwoner	0.000 [1.35]	0.002 [0.91]	0.000 [2.04]
2006	-0.539 [0.26]	-4.133 [1.26]	-4.890 [1.69]
2012	-2.03 [0.82]	-8.339* [1.77]	-9.144 [2.33]
Open VLD in Schepencollege in 2012	-2.649 [1.72]	3.309 [1.30]	-3.648 [1.87]
N-VA in Schepencollege in 2012	18.764** [13.23]	18.993** [9.51]	17.948** [10.79]
CDenV in Schepencollege in 2012	-2.505 [1.61]	6.485* [2.50]	-2.458 [1.38]
Sp.a in Schepencollege in 2012	-1.948 [1.17]	4.887 [1.81]	-1.521 [0.69]
Groen in Schepencollege in 2012	-1.677 [0.58]	-0.165 [0.04]	-1.872 [0.55]
Open VLD in Schepencollege in 2006	-3.363* [2.03]	4.056 [1.60]	-4.547 [2.21]
N-VA in Schepencollege in 2006 (referentie)			
CDenV in Schepencollege in 2006	4.827** [3.31]	11.279** [4.81]	3.580 [1.99]
Sp.a in Schepencollege in 2006	-0.086 [0.05]	0.937 [0.36]	-0.735 [0.35]
Groen in Schepencollege in 2006	-3.078 [0.80]	-1.271 [0.22]	-2.881 [0.66]
Open VLD in Schepencollege in 2000	4.859** [3.49]	10.945** [4.40]	2.734 [1.47]
N-VA in Schepencollege in 2000	-1.018 [0.17]	-7.443 [0.75]	-2.700 [0.39]
CDenV in Schepencollege in 2000	-0.576 [0.44]	4.352 [1.84]	-0.254 [0.14]
Sp.a in Schepencollege in 2000	-1.479 [1.05]	-1.700 [0.68]	-1.452 [0.87]
Groen in Schepencollege in 2000	-2.720 [0.65]	-8.227 [0.92]	-0.660 [0.13]
Constante	0.091 [0.01]	21.969 [1.23]	-60.133 [2.12]
Sargan test (p-waarde)			0.353

Noten. De gerapporteerde statistieken zijn schattingscoëfficiënten met t-waarden tussen rechte haakjes. ** (*) geeft significantie op het 1%- (5%)-niveau aan. OLS staat voor "ordinary least squares" (lineaire regressie), FE voor "fixed effects" (lineaire regressie met vaste effecten op het gemeenteniveau) en 2SLS voor "two-stage least squares" (instrumentschattingen met zes instrumenten: de oppervlakte, het aantal inwoners en de fractie jongeren tegenover ouderen in de gemeente en in de buurgemeenten). APB staat voor aanvullende personenbelasting en OOV voor opcentiemen op de onroerende voorheffing.

Tabel 4. Uitbreidingsmodellen: belangrijkste regressieresultaten

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	(7)	(9)	(10)	(11)	(12)
Schattingsmethode	OLS	OLS-VE	2SLS	OLS	OLS-VE	2SLS	OLS	OLS-VE	2SLS	OLS	OLS-VE	2SLS
Afhankelijke variabele	Stemmenpercentage meerderheidspartijen											
APB	-0.608 [1.42]	-1.104 [1.10]	-4.017 [0.91]	-0.282 [0.68]	-0.997 [0.99]	-2.024 [0.59]	-0.495 [1.19]	-1.080 [1.06]	-3.693 [0.87]	-0.477 [1.15]	-0.970 [0.97]	15.699 [0.38]
APB buurgemeenten	-1.511 [1.60]	-0.409 [0.18]	5.197 [0.92]	-0.853 [0.97]	-0.376 [0.16]	13.801 [1.03]	-0.994 [1.10]	-0.830 [0.35]	3.813 [0.64]	-0.581 [0.66]	-0.749 [0.32]	11.785 [0.52]
OOV	0.001 [0.64]	0.002 [0.38]	0.018 [0.40]	0.001 [0.42]	0.001 [0.25]	-0.002 [0.07]	0.001 [0.67]	0.001 [0.28]	0.025 [0.52]	0.001 [0.72]	0.001 [0.20]	-0.064 [0.28]
OOV buurgemeenten	0.010** [3.51]	0.007 [0.78]	-0.000 [0.01]	0.008** [3.09]	0.003 [0.42]	0.009 [0.22]	0.008** [2.89]	0.003 [0.40]	-0.013 [0.24]	0.007** [2.80]	0.004 [0.46]	0.008 [0.06]
Totale uitgaven	-0.001 [1.20]	-0.001 [0.34]	-0.011 [1.26]									
Totale uitgaven buurgemeenten	-0.004 [1.89]	-0.005 [1.43]	-0.004 [0.18]									
Investerings				0.002 [0.95]	0.001 [0.31]	-0.034 [0.41]						
Investerings buurgemeenten				-0.010 [1.90]	-0.003 [0.36]	-0.026 [0.13]						
Personeelskost							-0.005 [1.62]	0.020 [1.35]	-0.031 [1.26]			
Personeelskost buurgemeenten							-0.004 [0.85]	-0.002 [0.06]	-0.002 [0.04]			
Schuld										-0.001 [1.96]	-0.002 [1.21]	0.043 [0.32]
Schuld buurgemeenten										0.000 [0.33]	-0.000 [0.10]	0.057 [0.39]

Noten. De gerapporteerde statistieken zijn schattingscoëfficiënten met t-waarden tussen rechte haakjes. ** (*) geeft significantie op het 1%- (5%-)niveau aan. OLS staat voor “ordinary least squares” (lineaire regressie), FE voor “fixed effects” (lineaire regressie met vaste effecten op het gemeenteniveau) en 2SLS voor “two-stage least squares” (instrumentschattingen met zes instrumenten: de oppervlakte, het aantal inwoners en de fractie jongeren tegenover ouderen in de gemeente en in de buurgemeenten). APB staat voor aanvullende personenbelasting en OOV voor opcentiemen op de onroerende voorheffing. Andere opgenomen variabelen: percentage van de zittende meerderheid tijdens de vorige verkiezingen, aantal meerderheidspartijen, inkomen per inwoner, jaareffect 2006, jaareffect 2012 en de partij-jaar-dummies zoals in Tabel 3.